

Procenjivanje fizičke privlačnosti osoba oba pola u zavisnosti od seksualne orijentacije procenjivača

---

Cilj istraživanja bio je da ispitamo da li postoje razlike u procenjivanju fizičkih atributa muškaraca i žena u zavisnosti od toga da li procenjuju osobe homoseksualne ili heteroseksualne orijentacije. U pilot istraživanju prikupili smo attribute koje su ispitanici oba pola i obe seksualne orijentacije smatrali najprivlačnijim kod muškaraca i kod žena. Iz ovog upitnika preuzeti su fizički atributi koji su se ponavljali najveći broj puta, koji su potom iskorišćeni u glavnom istraživanju. Faktorskom analizom podataka izdvojena su dva faktora: faktor lepote i faktor seksualne privlačnosti. Karakteristike koje su se grupisale na faktor lepote odnosile su se na fizičke karakteristike lica, dok je faktor seksualne privlačnosti sadržao fizičke karakteristike određenih delova tela koji su smatrani privlačnim. Iz prikupljenih podataka pri proceni muških fizičkih osobina za oba faktora dobili smo značajnu razliku u procenama. Međutim, rezultati se nisu značajno razlikovali kada su oba pola i obe seksualne orijentacije procenjivali ženske fizičke osobine. Pri proceni ispitanika kod faktora lepote žena, heteroseksualne žene su veoma visoko ocenile značaj ovog faktora, a homoseksualne žene su i ovaj faktor procenile niže u odnosu na heteroseksualne žene. Heteroseksualni muškarci su ovaj faktor ocenili veoma značajnim, a homoseksualni muškarci nešto manje. Pretpostavljamo da je mogući razlog ovih razlika u proceni fizičkih osobina nastao zbog generalno velikog interesovanja za lepotu žene i neustaljenih normi lepote kod muškaraca.

Uvod

Ljudska seksualnost je način na koji su ljudi seksualno privučeni nekoj osobi i zavisi od seksualne orijentacije. Seksualna orijentacija je termin koji se koristi kako bi se opisala emocionalna, romantična i fizička privlačnost koja kod jedne osobe može biti ispoljena prema muškom, ženskom ili prema oba pola. Postoji heteroseksualna, homoseksualna i biseksualna orijentacija (Kelly i Byrne 1991). U našem istraživanju nećemo se baviti fenomenom biseksualnosti, već samo homoseksualnošću i heteroseksualnošću. Osoba heteroseksualne orijentacije je seksualno orijentisana prema članovima grupe suprotnog pola, a osobu homoseksualne orijentacije seksualno privlače članovi grupe njenog pola. Postoji nekoliko pravilnosti u vezi sa homoseksualnošću koje ne zavise od mišljenja i stavova ljudi. Homoseksualnost se javlja u svim državama, te se može smatrati univerzalnom. Među homoseksualcima ima više muškaraca nego žena, a homoseksualno ponašanje nikad nije pretežna forma seksualnog ponašanja za odrasle i gotovo nikad ne prevazilazi pet procenata celokupne populacije (Web 1).

Fizička privlačnost je posedovanje fizičkih karakteristika (visina, oblik, izgled lica i sl.) koje kod drugih osoba izazivaju pozitivnu evaluaciju. Fizička atraktivnost u svim ljudskim grupama je važna za biranje seksualnog partnera, ali ono što se smatra atraktivnim često varira. Na primer, u Sjedinjenim Američkim Državama smatralo se da je atraktivna žena ona koja ima blage crte lica sa velikim očima i vitkim telom i dugim, oblikovanim nogama. Kod muškaraca se kao najčešće fizički privlačno navodi atletska građa, visina,

---

Anđelija Pavlović (1995), Beograd, Birčaninova 37, učenica 3. razreda Filološke gimnazije u Beogradu

Marko Mandić (1995), Beograd, Bulevar kralja Aleksandra 167a, učenik 3. razreda Filološke gimnazije u Beogradu

široka ramena, uski kukovi i izražena brada. Razlika u proceni fizičkog izgleda se ogleda u tome što neki ljudi više opažaju fizičke karakteristike lica kao što su oblik i boja očiju, a drugi fizičke karakteristike tela kao što je definicija i oblik tela. (Kelly i Byrne 1991)

Jankovjak, Hil i Donovan istraživali su fizičku privlačnost lica i socijalnu privlačnost na osnovu fotografija muškaraca i žena (Jankowiak *et al.* 1992). Uzorak su činili članovi homoseksualne i heteroseksualne orijentacije oba pola. Kada su heteroseksualni muškarci ocenjivali fotografije žena kao karakteristike faktora fizičke privlačnosti naveli su velike oči, dugu kosu i mladost. Kada su heteroseksualne žene ocenjivale fotografije žena kao karakteristike faktora fizičke privlačnosti navodile su mali nos, lepu kosu, krupne oči i lepe zube. U slučaju kada su homoseksualni muškarci bili procenjivači fotografija žena, osim što su iskazali veliku dosadu, smatrali su da fizička privlačnost žena nije bitna, već da je ličnost bitnija. Fizička privlačnost je često mnogo bitnija kada muškarci procenjuju žene, nego kada žene procenjuju muškarce. Ženama je bitnije da muškarac poseduje neke druge kvalitete pored fizičke privlačnosti.

Bejli i saradnici zaključili su da su homoseksualni muškarci zainteresovani za fizičku privlačnost partnera gotovo isto koliko i heteroseksualni muškarci. Naime, veoma malo su bili zainteresovani za status partnera, ali veoma za fizičku privlačnost i neobavezan seks (Kenrik i Keefe 1995).

Hetfild i saradnici sproveli su istraživanje na Univerzitetu u Minesoti na osnovu kojeg je fizička privlačnost izdvojena kao bitna stavka pri odabiru partnera. Za uzorak su uzeti studenti Univerziteta, heteroseksualne orijentacije. U eksperimentu je učestvovalo 732 studenta koji su nasumično dobili svoje partnere za časove plesa koji su se održavali te nedelje. Tokom večeri parovi su proveli nekoliko sati zajedno, plešući i razgovarajući. Na kraju časa ispitanici su procenjivali svog partnera i navodili snagu svoje želje da ponovo vide tu osobu. Ispitanici su najčešće navodili fizičku privlačnost kao razlog za tu želju (Aronson *et al.* 2005).

Sergis i Kodi sproveli su takozvano „spoj na slepo” istraživanje sa homoseksualcima. Reakcija homoseksualaca bila je ista kao i reakcija

koju su imali heteroseksualni muškarci i žene u sličnom, već pomenutom istraživanju: fizička privlačnost njihovih partnera bila je najsnažniji okidač njihove naklonosti prema partnerima (Aronson *et al.* 2005).

Kaningham je sproveo istraživanje i zaključio da svi delimo određene standarde lepote (Cunningham 1986). U njegovom istraživanju ispitanicima su date fotografije 50 žena koje su muškarci procenjivali i 50 fotografija muškaraca koje su žene procenjivale i zatim je mereno šta su oni izabrali za najlepše, pa samim tim je uočavano koje su stvari generalno privlačne. Kanninghem je ispitivao privlačnost ljudskog lica i kod žena su sa lepotom povezane velike oči i istaknute jagodične kosti, uvučeni obrazi, visoke obrve i mala brada. Kod muškaraca su velike oči, istaknute jagodične kosti i velika brada procenjeni najlepšima.

Za razliku od Kanninghema, Sing i Jang su se u jednom od svojih istraživanja bavili ženskim telom, tačnije grudima, kukovima i proporcijama tela (Singh i Young 1995). U ovom istraživanju su učestvovalе osobe heteroseksualne orijentacije. Muški ispitanici su birali crtež ženskog tela koji su smatrali najprivlačnijim. Najprivlačnijom se smatrala žena sa velikim grudima, vitkim telom i uskim kukovima.

Cilj našeg istraživanja je bio da se proverili da li postoji sličnost u proceni fizičkih atributa koju procenjuju osobe oba pola, homoseksualne i heteroseksualne orijentacije. Ispituje se da li postoji sličnost u proceni fizičkih atributa kod muškaraca i žena u zavisnosti od seksualne orijentacije i pola procenjivača.

Hipoteza našeg istraživanja je da će doći do preklapanja procena fizičkih osobina kod oba pola, nezavisno od seksualne orijentacije.

Pilot istraživanje

Cilj pilot istraživanja je bio da se prikupe fizički atributi koje ispitanici oba pola i obe seksualne orijentacije smatraju najprivlačnijim kod muškarca i kod žene.

Metod

Uzorak. Uzorak pilot istraživanja je činilo 32 ispitanika heteroseksualne orijentacije, 17 žena i

15 muškaraca i 36 ispitanika homoseksualne orijentacije, 20 muškaraca i 16 žena.

Varijable. Nezavisne varijable su pol ispitanika, seksualna orijentacija ispitanika i pol procenjivane osobe, dok zavisnu varijablu čine fizički atributi koje ispitanici smatraju privlačnim kod muškarca i kod žene.

Postupak. Pilot istraživanje je bio upitnik otvorenog tipa u kojem su ispitanici oba pola i obe seksualne orijentacije imali zadatak da napišu koje fizičke karakteristike smatraju privlačnim kod muškarca i kod žene.

Rezultati

Odabrani su najfrekventniji atributi. Kod muškaraca to su: oči, oštre crte lica, nos, osmeh, brada, kosa, leđa, ramena, ruke, grudi, stomak, visina i ten, a kod žena: oči, usne, osmeh, zubi, kosa, grudi, uzak struk, široki kukovi, zadnjica, noge, visina, mršavost.

Metod

Uzorak. Uzorak je činilo 125 ispitanika starosti od 18 do 30 godina oba pola i obe seksualne orijentacije. Bilo je 50 ispitanika heteroseksualne orijentacije, 27 muškaraca i 23 žene, dok je bilo 65 ispitanika homoseksualne orijentacije, 38 muškaraca i 27 žena.

Varijable. Prva nezavisna varijabla je seksualna orijentacija, u koju spada homoseksualna i heteroseksualna orijentacija, druga je pol ispitanika, muški ili ženski, a treća pol procenjivane osobe, koji je takođe muški ili ženski. Zavisna varijabla je procena privlačnosti fizičkih atributa kod muškarca i kod žene.

Postupak. Ispitanici su imali zadatak da procene koliko smatraju privlačnim osobine koje su se pokazale najfrekventnijim u pilot istraživanju. Upitnik su popunjavali na internetu i bio je anonimn. Takođe, upitnik nije sadržao pitanje koje se tiče seksualne orijentacije da bismo izbegli potencijalne nelagodnosti, već smo isti test slali homoseksualnim ispitanicima oba pola preko LGBT organizacije i heteroseksualnim ispitanicima oba pola preko društvenih mreža.

Rezultati istraživanja

Na osnovu odgovora poredili smo da li postoje razlike u proceni značaja fizičkih osobina osoba oba pola u zavisnosti od seksualne orijentacije i pola procenjivača. Podaci su obrađeni faktorskom analizom i time su izolovana dva faktora, faktor lepote i faktor seksualne privlačnosti koji zajedno objašnjavaju 39% varijanse. Faktor lepote podrazumeva karakteristike koje ispitanici smatraju privlačnim na licu procenjivane osobe muškog ili ženskog pola. Faktor seksualne privlačnosti podrazumeva karakteristike koje ispitanici smatraju privlačnim na telu procenjivane osobe muškog ili ženskog pola. Izdvojene osobine faktora lepote su kod muškaraca: oštre crte lica, ten, oči, nos, kosa, kod žena su: usne, zubi, osmeh, kosa i oči. Fizički atributi faktora seksualne privlačnosti su kod muškaraca: leđa, ramena, ruke i brada, a kod žena zadnjica, grudi, široki kukovi i noge (tabele 1 i 2).

Tabela 1. Faktorska zasićenja stavki za faktore lepota i seksualna privlačnost kod muškaraca

	Faktor	
	Seksualna privlačnost	Lepota
Leđa	0.888	
Ramena	0.823	
Ruke	0.674	
Brada	0.470	
Ten	0.270	0.648
Stomak	0.349	0.593
Oštre crte lica		0.586
Kosa		0.480
Visina	0.393	0.478
Grudi	0.412	0.473
Oči		0.468
Nos	0.281	0.435
Osmeh		

Tabela 2. Faktorska zasićenja stavki za faktore lepota i seksualna privlačnost kod žena

	Faktor	
	Seksualna privlačnost	Lepota
Usne	0.710	0.270
Zubi	0.701	
Kosa	0.612	
Uzak struk	0.612	0.264
Visina	0.593	
Osmeh	0.581	
Mršavost	0.525	
Oči	0.507	0.357
Zadnjica	0.206	0.763
Grudi		0.701
Široki kukovi		0.662
Noge	0.312	0.565
Jagdice		0.367

Nakon toga, urađene su četiri analize varijanse procene faktora na dve nove zavisne varijable. Jedna zavisna varijabla je seksualna privlačnost, koju smo formirali na osnovu proseka procene ispitanika oba pola i obe seksualne orijentacije za stavke koje spadaju u faktor seksualne privlačnosti. Druga zavisna varijabla je lepota, a ona je formirana na osnovu proseka procene ispitanika oba pola i obe seksualne orijentacije za stavke koje spadaju u faktor lepote.

Pri proceni muške seksualnosti, ne postoji efekat faktora pola i seksualne orijentacije, ali postoji efekat interakcije ova dva faktora ($F(1, 101) = 4.83$; $p < 0.05$). Pri proceni muške lepote ne postoji značajan uticaj pola niti seksualne orijentacije, ali je opet značajan efekat interakcije faktora ($F(1, 101) = 4.91$; $p < 0.05$).

Pri proceni ženske seksualne privlačnosti ne postoje razlike u proceni ni po jednom od faktora. Pri proceni ženske lepote takođe ne postoje razlike u proceni ni po jednom od faktora.

Diskusija

Cilj istraživanja bio je da se proveri da li postoji sličnost u proceni značajnosti privlačnosti fizičkih atributa koju procenjuju osobe oba pola,

homoseksualne i heteroseksualne orijentacije. Analizom varijanse u proceni faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti kod muškaraca dobijena je statistička značajna interakcija pri proceni oba pola i obe seksualne orijentacije za muškarce. Ispitanici oba pola, obe seksualne orijentacije i muškarci homoseksualne orijentacije su procenjivali fizičke osobine značajnijim za pol koji ih privlači, osim homoseksualnih žena, koje su veoma nisko procenjivale lepotu i seksualnu privlačnost kod žena. Prethodna istraživanja su istraživala koliko je fizička privlačnost značajna prilikom odabira partnera i da li se ona razlikuje između osoba homoseksualne i heteroseksualne orijentacije. Iz našeg istraživanja smo zaključili da se fizička privlačnost sastoji iz dva faktora, faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti. Ova dva faktora nisu jednako važna kod oba pola i kod obe seksualne orijentacije nego se razlikuju po važnosti i preferenciji osoba homoseksualne i heteroseksualne orijentacije. Kada se procenjivao faktor lepote kod muškaraca, homoseksualni muškarci i heteroseksualne žene procenjivali su taj faktor kao značajniji, u odnosu na heteroseksualne muškarce i homoseksualne žene. Što se tiče faktora seksualne privlačnosti kod muškaraca, heteroseksualne žene su taj faktor izdvojile značajnijim od faktora lepote, dok su ga homoseksualni muškarci izdvojili manje značajnim od faktora lepote. Heteroseksualni muškarci i homoseksualne žene ovaj faktor nisu smatrali u toj meri značajnim.

Faktor lepote kod muškaraca je ocenjen najznačajnijim kod muškaraca homoseksualne orijentacije, dok je faktor seksualne privlačnosti bio veoma značajan kod žena heteroseksualne orijentacije. Heteroseksualni muškarci i homoseksualne žene su oba faktora ocenili jako nisko.

Pri proceni ispitanika kod faktora lepote žena, heteroseksualne žene su najviše ocenile važnost ovog faktora. Faktor seksualne privlačnosti žena je najviše bio procenjen važnim kod muškaraca heteroseksualne orijentacije. Ispitanici oba pola homoseksualne orijentacije su oba faktora procenili kao nisko značajne.

Na osnovu procena ispitanika za oba faktora zaključili smo da je faktor ženske lepote najviše procenjen bitnim kod oba pola i obe seksualne orijentacije. Pretpostavljamo da takvi rezultati

moгу proizići iz opšteg pojma lepote žena i velikog eksploataisanja ženske lepote preko medija.

Zanimljivo je to što su heteroseksualne žene najviše procenile faktor lepote. To može biti zbog toga što žene često sebe upoređuju sa drugim ženama i mnogo veću pažnju posvećuju lepoti. Ono što je bilo očekivano je da su heteroseksualni muškarci pridali najviše pažnje faktoru ženske seksualne privlačnosti. U faktor ženske seksualne privlačnosti spadaju široki kukovi, zadnjica, grudi i uzak struk. Slični ovakvi rezultati dobijeni su u studiji koju su sprovedi Sing i Jang, muškarci su procenili žene uskim strukom i velikim grudima kao najprivlačnije, između ostalog iz reproduktivnih razloga. To može biti uzrok visoke procene heteroseksualnih muškaraca na faktor seksualne privlačnosti žena.

Pri proceni faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti kod žena, homoseksualne žene su oba faktora ocenile prilično nisko. To može upućivati da su homoseksualne žene manje privučene celokupnim fizičkim izgledom, a više nekim drugim osobinama, što može biti zanimljiva tema za dalja istraživanja. Takođe očekivano, heteroseksualne žene su procenjivale faktor seksualne privlačnosti muškaraca kao veoma bitan. Ovakvu procenu možemo protumačiti kao želju žena da se osećaju zaštićeno i sigurno uz jači pol. Međutim, muškarci homoseksualne orijentacije su faktore lepote i seksualne privlačnosti kod žena procenili veoma nisko. Takve rezultate možemo uporediti sa istraživanjem koje su sprovedi Jankoviak, Hil i Donovan, u njihovom istraživanju, homoseksualnim muškarcima je pri proceni slika ženskog lica bilo dosadno i nisu im prepisivali nikakve privlačne fizičke karakteristike.

Zaključak

Osnovna pretpostavka našeg istraživanja bila je da će doći do sličnih procena fizičke privlačnosti muškaraca i žena u zavisnosti od seksualne orijentacije procenjivača oba pola. Naša hipoteza je delimično potvrđena, budući da nije došlo do sličnih procena faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti kod muškaraca. Ipak došlo je do

sličnih procena faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti kod žena. Pretpostavljamo da je razlog sličnih procena oba pola i obe seksualne orijentacije kod faktora lepote i faktora seksualne privlačnosti žena posledica stereotipa, mada se u daljim istraživanjima može ispitati zašto su faktori seksualne privlačnosti i lepote žene toliko značajni kod oba pola i obe seksualne orijentacije.

Još jedna tema za dalja istraživanja može biti zašto su homoseksualni muškarci procenili lepotu muškaraca bitnijom od seksualne privlačnosti. Potrebno je razmotriti koji su drugi faktori uticali na ovakav rezultat.

Literatura

- Aronson E., Wilson T. D., Akert R. M. 2005. *Socijalna psihologija*. Zagreb: Biblioteka Gospodarska Misao
- Cunningham M. R. 1986. Measuring the physical in physical attractiveness: quasi-experiments on the sociobiology of female facial beauty. *Journal of personality and social psychology*, **50** (5): 925.
- Hyde J. S. 2007. *Understanding human sexuality*. McGraw-Hill
- Janowiak W. R., Hill E. M., Donovan J. M. 1992. The effects of sex and sexual orientation on attractiveness judgements: An evolutionary interpretation. *Ethology and Sociobiology*, **13**, 73.
- Kelly K., Byrne D. 1991. *Exploring human sexuality*. Prentice Hall
- Singh D., Young R. K. 1995. Body weight, waist-to-hip ratio, breasts, and hips: role in judgements of female attractiveness and desirability for relationships. *Ethology attractivnessand Sociobiology*, **16**: 483.
- Web 1. <http://www.apa.org/helpcenter/sexual-orientation.aspx>
- West D. J. 1967. *Homosexuality: Its nature and causes*. Chicago: Aldin

Evaluation of Physical Attractiveness of Persons of Both Sexes with Respect to the Subjects' Sexual Orientation

This research tested whether there are differences in the judgement of physical attributes of men and women depending on the sexual orientation of subjects of both gender. In a pilot research subjects of both gender and homosexual and heterosexual orientations were asked to write physical attributes they think are most attractive in men and women. Then, their answers were used to create the main questionnaire which was given to different subjects of both genders and both sexual orientations. Their task was to evaluate on a scale from 1 to 5 how much they consider each of the listed physical attributes attractive in a person. By using factor analysis we got two factors: factor of beauty and factor of sexual attractiveness. In the factor of beauty, physical attributes regarding face for men were: tan, eyes, nose, sharp features, and for women: lips, teeth,

smile, eyes. In the factor of sexual , physical attributes for men were: back, shoulders, beard, stomach, height, and chest, and for women: breasts, wide hips, narrow waist and slenderness. In the analysis of variance with sexual orientation and gender as factors, we found the following results. Homosexual women evaluated both factors of both genders very low. The factor of sexual attractiveness of men was evaluated highest from heterosexual women, which shows that heterosexual women search partners with the ability to protect and keep them safe. On the other hand, the factor of beauty of men was rated highest by homosexual men. When heterosexual men were evaluating women, they gave the showed the most interest in the factor of sexual attractiveness, which shows that heterosexual men are searching for partners with physical attributes that indicate reproductive power. The factor evaluated most highly was the factor of beauty of women, for which heterosexual women gave the highest rate. Further research is needed to investigate what are the preferences of homosexual women when they are looking for a partner, and also why homosexual men are looking for physical beauty in a partner more than sexual attractiveness.